

Gazeteler boyut küçültmeye başladı

21. 10.2012

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis Gazetesi

Beş ve on yıl arasında geleneksel gazetelerin birçoğu basıl(a)mayacak. Bunu ister ekonomik koşullara, ister insanların gazete okuma alışkanlıklarına, ister online gazetelerin hızlı gelişimine, isterseniz elimizden düşürmediğimiz akıllı telefonlarımıza bağlayın.

Teknoloji herkesin olduğu gibi gazetecilerin de işine yarıyor. Teknoloji, gazetecilerin mesleklerini yaparken hızlanmalarının yanı sıra, işlerini kolaylaştırıyor. Örneğin artık daktilo başında saatlerce haber yazmak gerekmiyor. Veya pikaj montaj işlerimi için uzun sürelere gerek duyulmuyor. Bu işlemlerin yerini bilgisayarlar ve teknolojik cihazlar aldı. Bir diğer teknolojik gelişme de matbaacılıkta kaydedildi. Gazeteler teknolojik ve son model cihazlar sayesinde baskı sürecini de hızlandırdı. Bu hafta teknolojinin gazetecilik sektörüne olumlu ve olumsuz olarak yaptığı katkıları tartışmak istiyorum.

Gazetecilik sektörünün “düşmanı”

Teknoloji yukarıda saydığımız kolaylıkları gazetecilik ve matbaacılık alanlarıyla buluşturursun, bunun yanında bir takım olumsuzluklar da olmuyor değil. Genelde medya özelde ise gazetecilik konularında sohbet programlarına katıldığımda; konuştuğumuz konuların başında gazeteciliğin ekonomik sorunları geliyor. Daha sonra ise; İnternet (online) gazeteciliğinin, geleneksel (basılı) gazeteciliğe yaptığı olumlu ve olumsuz etkileri tartışıyoruz. Gerçekte asıl tartıştığımız konu, teknolojinin hayatımıza bu kadar fazla girmesiyle etkilenen gazetecilik sektörü oluyor. Üniversitede yıllardır online gazetecilik dersi veren birisi olarak, bazen katıldığım programlarda, şakayla karışık gazetecilik sektörünün “düşmanı” olarak da görülebiliyorum. Zira geleneksel basın, online gazeteciliğin gazete tirajlarında önemli bir etki yaptığını düşünüyor. Böylece bu alana yetiştirdiğimiz bireyler, bir anlamda sektörden pay almaya başlıyor.

Gazetecilik bitmeyecek!

Aslına bakılır ise, tüm dünyayı etkisi altına alan İnternet gazeteciliğinin, geleneksel gazetelerin tirajlarını düşürdüğünü söyleyen ilk kişi ben değilim. Veya ileride birçok gazetenin bu teknolojik çağa uyum sağlamaması durumunda kapanacağını dile getiren kişi de. Bizler yalnızca üniversitelerde öğrencileri bu çağa adapte edecek eğitimler veriyoruz ve yeri geldiği zaman da sektörü gelişmelerden haberdar ediyoruz. Altını çizdiğimiz noktaların başında ise; beş ve on yıl arasında geleneksel gazetelerin birçoğunun basıl(a)mayacağıdır. Bunu ister ekonomik koşullara, ister insanların gazete okuma alışkanlıklarına, ister online gazetelerin hızlı gelişimine, isterseniz elimizden düşürmediğimiz akıllı telefonlarımıza bağlayın. Nereye bağlarsak bağlayalım, günün sonunda gazetecilik bitmeyecek. Sadece şekil değiştirecek. Bu şekilde adapte olacak olan ülkeler ve gazetelerin başarılı olacağını söyleyebiliriz.

Online gazetecilik yayılıyor

Gazetecilik alanında birçok yeni gelişmeye ev sahipliği yapan ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olduğunu söylemek yanlış olmaz. İnternet gazeteciliği de yine bu ülkede önemli ölçüde uygulama alanı bulurken, şu andaki duruma baktığımızda birçok gazete hem basılı hem de online versiyonunu yayınlıyor. Ancak ileride basılı versiyonların yerini sadece online versiyonlar alacağını söylemek kehanet değil bir öngörü olsa gerek. ABD, İngiltere ve Avustralya gibi büyük ve teknolojik alanda gelişmiş ülkelerde sadece online tabanlı yayın yapan gazetelere 90'lı ve 2000'li yıllardan itibaren rastlamak mümkün. Örneğin İngiltere'de yayın yapan "Southport Reporter" bunlardan bir tanesi.

Emek sömürüsü yaşanıyor

Türkiye'ye ve KKTC'ye bakıldığında ise online gazetecilik anlamında ciddi gelişmeler yaşanıyor. KKTC'de halen daha online gazeteler basılı gazetelerin kopyası konumunda yer alıyor. Son birkaç yıldır, basılı versiyonu olmayan ancak tüm haber kaynağı basılı gazeteler olan "online haber sitelerine" rastlıyoruz. Kendi haber merkezleri ve muhabirleri olmayan bu siteler, zaman zaman kaynak dahi belirtmeden basılı gazetelerin haberlerini kullanıyorlar. Bu tür durumlara, her ne kadar da etik dışı bir davranış olarak bakılsa da, bu konuda herhangi bir hukuksal yaptırım söz konusu değil. Ortada ciddi bir emek sömürüsü yaşanıyor. Türkiye'de online gazetecilik düşünüldüğünde durum biraz daha iyiye gidiyor. Türkiye'de ekonomik olarak yeterli olan ve haberci kadrosu geniş birçok online site, kendi özel haberlerini yaparak online haberciliği yürüyor. Aynı şeyleri KKTC için söylemek şimdilik zor görünüyor.

“Hürriyet’te yeni boyut”

Konuyla alakalı olarak geçen hafta Hürriyet gazetesinde bir haber yayınlandı. “Hürriyet’te yeni boyut” başlığıyla okuyucuya aktarılan haberde, gazetenin sayfa boyutlarını küçülttüğü ve dikey boyutta bir mizanpaj ile okuyucularıyla buluşacağı kaydedildi. 64 yıldır aynı sayfa yapısı ile yayınlanan Türk basının önemli gazetelerinden Hürriyet, eğer sayfa boyutunu değiştiriyor ise burada biraz düşünmemiş gerekiyor. Hürriyet bu değişimi bakın nasıl açıklıyor: “Dikey sayfa düzeni, yukarıdan aşağıya gözün doğal takibini hızlandırıyor; fotoğraf ve haber başlıklarının alt alta gelmesini sağlıyor; geniş sütunların sebep olduğu satır sonunda takip zorluğunu ve alt satıra geçerken gözün satır kaçırma sorununu azaltıyor.”

Ekonomik sıkıntılar

Hürriyet tüm bunları söylüyor da insanın aklına şöyle bir soru geliyor: “Madem bu tasarım daha iyiydi, niye bu kadar sene beklendi?” Haberde dikkat çeken noktalardan diğerleri ise; “Dikey gazete toplu taşıma araçları gibi dar alanlarda ve kalabalık mekânlarda başkasını rahatsız etmeden okumayı kolaylaştırıyor, katlanarak okunması ve sayfa çevrimi daha rahat ve daha kolay taşıyor.” Bundan önce demek ki büyük boydaki gazete okumak başkasını rahatsız etmek ile eşdeğerdi. Peki, daha önce niye yapılmadı madem bu kadar önemliydi? Cevabı çok açık aslında: Ekonomik sıkıntılar ve online gazetecilik.

Önce sayfa boyutları küçülecek...

Ekonomik olarak zayıflayan gazetelere bir darbe de İnternet gazeteciliği tarafından vuruluyor. Gazetelerin satış oranları düşüyor ve maliyeler artıyor. Hal böyle olunca da gazetenin boyutunu küçültüp en azından kâğıt gibi önemli bir mali girdiden tasarruf etmek hedefleniyor. Hürriyet’teki bu değişimi çok masum görmemek gerekiyor. Gazetelerin önce sayfa boyutlarını küçülteceğini, daha sonra ise tamamen online olarak hizmet vereceklerini görebilmek gerekiyor. Türkiye’de Radikal gazetesinin birkaç yıl önce tabloid boy dediğimiz, KKTC’deki gazetelerin boyutuna geçmesi bundan değil mi? Yakında birçok gazetenin küçük boyutlara geçeceğini düşünüyorum. Türkiye’de 1 Ekim’de 20 ulusal gazetenin gazetelere verdiği tam boy ilan bunun önemli bir örneği. Basılı gazeteler artık televizyonların ve online haber sitelerinin gazete içeriklerini kullanmasını istemiyor. Bu kullanımların gazete satışlarını düşürdüğü iddia ediliyor. Esas sorun belki de insanların teknoloji ile birlikte gazete okuma alışkanlığının değişmesi olabilir.

İşimize geldiği gibi

Teknolojik gelişmelerden korkmamalıyız. Teknoloji bizlere birçok imkân sağlıyor. Yazının başında da değindiğim gibi; teknolojik anlamdaki yenilikler ilk başlarda gazetecilerin yüzünü güldürürken, şimdilerde online gazeteler sayesinde bir bocalama dönemi yaşatıyor. Önemli olan bu dönemi iyi analiz edebilmek ve teknolojik gelişmelerle birlikte bireylerin isteklerine hızlı cevap verebilmektir. Yoksa tümünden, online gazeteciliği düşman görerek bu konuyu çözemeyiz. Teknolojik yenilikleri işimize geldiğinde kullanmak, işimize gelmediğinde ise yok saymak doğru bir yaklaşım olmasa gerek. Gazetelerin önce sayfa boyutlarını küçülteceğini, daha sonra ise tamamen online olarak hizmet vereceklerini görebilmek gerekiyor.